

Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK (1919 - 6 Ekim 1990)

1990'da karşıdevrimcilerce katledilen Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK, ADD'nin 13 numaralı kurucu üyesidir. Türkiye 90'lı yıllarda aydın cinayetleriyle sarsıldı. Öldürülenlerin ortak noktaları halka gerçekleri gösteren, laiklikten yana, Cumhuriyetçi, Kemalist ve toplumcu aydın olmalarıdır. Muammer AKSOY, Uğur MUMCU, Bahriye ÜÇOK, Ahmet Taner KİŞLALİ gibi aydınlar ve bilim insanları art arda katledildiler.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine ilk kadın öğretim üyesi olarak giren siyaset bilimci, köşeyazarı, araştırma kitapları yazarı ve yaşamı boyunca kadın hakları savunucusu olan, laiklik olmadan ülkenin özgürleşmeyeceğini her ortamda çekinmeden söyleyen Bahriye ÜÇOK,

yaşamını siyasal İslamcılara karşı mücadeleye adadı

Bahriye ÜÇOK Kimdir?

Tarihçi, siyaset bilimci ve politikacı. Laiklik, kadın hakları ve irtica tehlikesi üzerinde durmuş, radikal dinci grupların düzenlediği bombalı bir saldırıda yaşamını yitirmiştir. ÜÇOK, Türk siyaseti için oldukça önemli çalışmalar yapmış değerli bir politikacı olarak tanınmaktadır.

İyi derecede Farsça ve Arapça bildiği için İslam dini üzerine yaptığı araştırmalar sonucunda Kurani Kerim'e bağlı kalarak İslamiyet'i çağdaş, gerçekçi ve dinin özünde bulunan hoşgörüyü yorumladı. Radikal gruplardan bu nedenle tehditler almaya başladığı için akademik çalışmalarına bir süre ara vermek zorunda kaldı.

1971'de dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet SUNAY tarafından kontenjan senatörü seçilen ÜÇOK'un etkin siyasi yaşamı da böylece başlamış oldu. Beş yıl süresince Cumhuriyet Senatosu divan üyeliği yaptıktan sonra 1977'de CHP'ye katılan Bahriye ÜÇOK, 1983'te Halkçı Parti'nin kurucu üyesi oldu. 1984'te yapılan genel seçimlerde bu partiden Ordu milletvekili seçilerek TBMM'ye girdi.

1986'da SHP'ye geçen siyasetçi, Kasım 1988'de katıldığı bir TV programında "İslam'da örtünmenin ve oruç tutmanın zorunlu olmadığını" açıklaması üzerine "İslami Hareket" adlı örgütten tehditler almaya başladı.

Bahriye ÜÇOK, 1990'da Parti Meclisi üyesi seçildikten kısa bir süre sonra 6 Ekim 1990'da Ankara'daki evine gönderilen kitap paketini açmaya çalışırken içine yerleştirilen bombanın patlaması sonucu yaşamını yitirdi. Siyasetçi o dönemde partisi SHP için bir laiklik raporu hazırlıyordu.

Türkiye'nin yetiştirdiği çok önemli bir aydın olan siyasetçinin ölümünün ardından adı İzmir'de önemli bir meydana; Artvin ve Ankara'da da bir caddeye verildi.

İyi derecede Fransızca, Arapça ve Farsça bilen ÜÇOK, İslamiyet'e ılımlı yaklaşımlarda bulunmuş, yobazlığın önüne geçmeye çalışmış ve "İslam'dan Dönenler", "Yalancı Peygamberler" ve "İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar" adlı üç kitap yayımlamıştır.

Bahriye ÜÇÖK'un Çocukluk ve Üniversite Yılları

Bilinenin aksine Sivas doğumludur; herkes Trabzon olarak bilir. Babası, daha anne karnındayken onları terk etmiş, annesi Trabzon'a taşınmıştır. Annesi Nadire BEKTAŞOĞLU muhafazakâr, güçlü bir kadındır. Üçüncü sınıf vapurlara binerek Trabzon'dan İstanbul'a ticaret yapmıştır. Süpürge satmış, hububat dükkânı açmış, altın ticareti ve terzilik yapmıştır. 4 yaşında kızının eline Kuranı Kerim'i vermişti. 6 yaşına geldiğinde Bahriye ÜÇÖK artık bir hafızdır. Annesi tüm muhafazakârlığına karşın kızının okumasını istemiştir.

Bahriye ÜÇÖK, Kandilli Kız Lisesinde okumak istemiştir; ancak okutmaya yetecek para yoktur. Annesi bir yıl çalışıp yeterli parayı bulunca kızını okula göndermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarıdır. Halkçılık ilkesidir bu; zenginler ve fakirler aynı okullarda okuyabilmektedir. Annesi, ikinci evliliği yapınca o kendine Kalkancı soyadını almıştır. Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi Tarih bölümünde öğretimini yaparken aynı zamanda da konservatuarda okumuştur.

Sanatçı bir kişiliğe sahiptir Bahriye ÜÇÖK. Çok güzel piyano çalmakta, arylar söylemektedir. Eşi Coşkun ÜÇÖK kendisini koridordan geçerken, arya söylerken duymuş ve bu sesi çok beğenmiş; bu güzel sese hayran kalıp tanımak istemiştir. Çok da güzel bir kadındır Bahriye ÜÇÖK; herkesi hayran bırakacak kadar... 11 yıl arkadaşlıktan sonra evlenebilmişlerdir.

Öğretmen olmuştur Bahriye ÜÇÖK. Samsun, ilk görev yeridir. Daha sonra 1953'te İlahiyat Fakültesine geçmiş, doktorluk ve doçentlik unvanını almıştır. İlahiyat Fakültesinin ilk kadın akademisyeni, ilk cübbe giyen kadındır. Ne yazık ki İnternet sayfasında Bahriye ÜÇÖK'tan söz etmez İlahiyat Fakültesi! İlahi adalet odur ki İlahiyat Fakültesinin adresi "Bahriye Üçok"la başlar!

1989'da Atatürkçü Düşünce Derneği kurulmuş, Kurucu Genel Başkanı Prof. Dr. Muammer AKSOY olmuştur. Bahriye ÜÇÖK da kurucu üyelerindendir ADD'nin. 1990'da Muammer AKSOY, ardından Çetin EMEÇ, Turan DURSUN ve Bahriye ÜÇÖK katlediliyorlar! Bu aydınlar emperyalizme karşı, laik ve ulusal olmak tezini savunan Tam Bağımsız Türkiye savunucularıdır. Muammer AKSOY, ulusal petrolün savunucusu ve avukatıdır! Dışarıya bağımlı olmadan tümüyle yerli ve ulusal ekonomik düzende kalarak tam bağımsız Türkiye'yi hedeflemişlerdir.

Kurtuluş Savaşı da aslında emperyalist güçlere karşı açılmamış mıydı? Atatürk, dini inançlar için İlahiyat Fakültesini kurmamış mıydı? Devrimler, insanların inançlarına engel değildi! Ekonomi yerli ve milli değil miydi?

Bahriye ÜÇÖK, 1968'lerde tarikatların evlerde öğrenci yetiştirdiklerini, rejime karşı olduklarını bunların devrim yapacağını, durumun tehlikeli olduğunu ve Diyanetin buna engel olup gençlere fetva verip ayrıştırma yapılmaması gerektiğini dile getirdi çeşitli açıklamalarda. 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimi de haklı çıkardı Bahriye ÜÇÖK'u.

Tarih bölümünde okurken Ortaçağ ve Türk İslam Tarihini seçiyor ve kariyer basamakları bu seçimlerle ilerliyordu aslında. Bahriye ÜÇÖK; Arapça, Farsçayı ve Kuranı Kerim'i de çok iyi biliyordu. Atatürk devrim ve ilkelerinin, Kuran ilkeleriyle çatışmadığını insanın hem inançlı hem de laik

olabileceğini savunuyordu. "İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar" başlıklı tezde yazmıştı bunları. Kadınların toplum içindeki yerini sorguluyordu her yerde. Güçlü bir kadın hakları savunucusuydu. Bir oturumda "*Kadınların örtü örtmesine gerek yok,*" dedi ve hedef oldu. Tehditler altındaydı.

6 Ekim 1990'da kızı Kumru bir paket getirdi ve esprili bir dille "*Bombanı getirdim,*" dedi. Ucu açık pakette kitap gözüktüyordu! Kızını korudu, "*Sen uzak dur,*" dedi ve Bahriye ÜÇÖK katledildi!

Bahriye ÜÇÖK'un yaşamı aslında kadın hakları mücadelesi üzerine dayalıydı. Güçlü bir kadındı. Düşünün ki 1919 Türkiyesinde doğup üniversite okuyor. Üzerine akademisyenlik yapıp doçent oluyor, siyasete adım atıyor. Bahriye ÜÇÖK'un hem devrimci hem de mücadeleci bir kadın olduğunu da söyleyebiliriz. Kadınların her alanda ön planda olması gerektiğini düşündü hep, buna yönelik konuşmalar yaptı. İslam'ın kadınlar açısından bir devrim olduğunu; ama yanlış yorumlanmasından ötürü başka noktalara ulaşmış olduğunu savundu. Üstelik tüm bu mücadeleyi erkek egemen bir iklimde yaptı. O eril siyasetin içerisinde Bahriye ÜÇÖK adeta çizmelerini giyip sahaya iniyor, "Siyasetin içinde ben de varım" diyordu!

Bu mücadeleyi bugünün kadınları da verebilmeli! Kadınların ülkemizde başlıca sorunları eğitim, istihdam, şiddet ve katılımcılıktır. Bu konuda herkese görevler düşmektedir! ADD'nin kadın mücadelesinde destekleri güçlü olmalıdır, daha ön saflarda yer almalıdır. Tam Bağımsız Türkiye'nin bir yanı da *tam bağımsız kadından* geçmektedir.

Bahriye ÜÇÖK, kızı Kumru Hanıma söylediği "İlim tahsil etmek her Müslüman kadın ve erkeğe farzdır", "Bir an bilgiyle uğraşmak, bir an kitaba, yazıya bakmak altmış yıl ibadet etmekten hayırlıdır", "Kimsecikler, bir bilgiyi yaymaktan daha üstün bir sadaka veremez," sözleriyle bilgi ve bilimin, bunların paylaşımının önemi üzerinde durmaktadır.

Bahriye ÜÇÖK'un kitabından yola çıkarak "Atatürk'ün İzinde Bir Arpa Boyu" yol alabildik mi, sorusu üzerinde uzun uzun düşünmemiz gerek...